

Nacionalisti, ki obsojajo nacionalizem

V nedeljo so bile v Belgiji parlamentarne volitve, ki so prinesle uspeh krščansko-socialni stranki (število njenih poslancev se je dvignilo od 67 do 72), medtem ko je liberalna stranka izgubila enega poslanca (od 31 na 30), socialistična pa dva (od 61 na 59), dve valonski narodni politični skupini sta izgubili dva poslance (od 27 na 25), komunistična stranka enega (od 5 na 4), flamska federalistična stranka Volksunie, ki se zavzema za federalno ureditev Belgije, pa je pridobila en sedež v parlamentu (od 21 na 22). Razne druge »motilne« liste, med njimi »stranka za ženske pravice«, niso spravile v parlament nobenega svojega predstavnika oziroma predstavnice. Vlado bodo spet sestavili krščanski socialci, ki imajo svoje volivce predvsem na Flamskem in posebno v industrijskih krajih in gi so edini napredovali. Socialistična stranka pa je doživela poraz prav na Flamskem, ker tam ne ugaja njen program podržavljenja. Boljše so se odrezali socialisti v valonskem delu države.

Kot znano, živita namreč v Belgiji dva naroda, Flamci in Valonci. Svoj čas je bilo Valoncev, ki govorijo francosko, a se imajo za potomce Keltov, ki so že v rimskem času živeli v današnji Belgiji, več kot Flamcev. Imeli so v rokah vrhove oblasti in so uganjali na podpihovanje Francozov centralistično in raznarodovalno politiko nasproti Flamcem, posebno v Bruslju, ki leži že na etnično flamskem ozemlju v Brabantu, a je bil skoraj že povsem jezikovno pofrancozen. Toda v začetku tega stoletja se je v Flamcih prebudila močna narodna zavest, pa tudi številčno so hitreje napredovali kot Valonci, tako da imajo zdaj Flamci večino v državi (flamsko govori okrog 56 odst. prebivalstva, valonsko pa 42 odst., ostali se štejejo za dvojezične (v Bruslju). Zdaj je dvojezičnost in enakopravnost obeh narodov zakonjena in dosledno uveljavljena tudi v praksi, tako da je npr. tudi nasproti tujini povsod in vedno navedeno francosko in flamsko ime države, enako pri vseh mešanih mestih (flamsko Brussel, francosko Bruxelles).

Zdaj se Valonci pritožujejo, da jih Flamci zapostavljajo, toda flamsko nacionalno gibanje želi prav zaradi tega, da bi odpadli ti očitki z ene in druge strani, razdelitev Belgije v dve nacionalni državi, povezani v federacijo ali konfederacijo. Vsa Belgija šteje 30.512 kvad. km, komaj tretjino več kot republika Slovenija in malo več kot znaša celotno slovensko etnično ozemlje. Na vsak narod odpade približno polovico državnega ozemlja, tako da meri Flamska okrog 15.000 kv. kilometrov in enako tudi Valonci (dalje na 7. strani)

SESTAVLJANJE NOVE VLADE

Nova Rumorjeva levosredinska vlada bo baje v soboto najpozneje prisegla pred državnim poglavarjem Leonejem. Število ministrstev v njej bo manjše kot v dosedanji vladi. Imela bo namreč 24 ministrov namesto dosedanjih 28. Število podtajnikov bo skrčenih od 58 na 40. Toda to obljublja, kot znano, pred sestavo vsake nove vlade. Od 24 ministrstev jih bo zaupanih krščanskim demokratom 14, socialistom 6 in socialnim demokratom 4. Republikanci so odklonili vstop v vlado, a obljublja, da jo bodo podpirali od zunaj.

Nova vlada se bo baje takoj lotila dela »za uresničevanje programa uveljavljanja levosredinske politike, katere glavni cilji so povečanje produkcije, zaviranje cen, gospodarska poživitev in izvedba temeljnih reform«.

Po mnenju mnogih političnih komentatorjev pa ta vlada ne bo preživela meseca maja (referendum!) ali pa bo trajala kvečjemu do poletja, ko bo potrebna kaka nova formula. Ta negotovost o njeni usodi ji seveda že vnaprej jemlje avtoriteto in ugled, ki bi ju potrebovala, da bi lahko zares vladala, kar je najbolj potrebno.

Sploh je vprašanje, če je v Italiji danes še mogoče vladati in če je sploh možno sestaviti vlado, ki bi imela potrebni ugled in oblast za to. Mnogi dvomijo o tem in tudi mi. Izoblikovalo se je že vse preveč drugih, očitnih in skritih centrov oblasti, s katerimi se mora vsaka vlada neprestano pogajati in barantati. Ti nelegalni, od ustave nepriznani centri oblasti odjedajo vladi, ki bi jo moral postaviti parlament, vedno več njene oblasti in moči, vedno bolj jo izsiljujejo očitno ali za kulisami in tudi denar ima pri

tem svojo moč, kot je pokazal škandal z denarjem, ki so ga prejeli razni bivši vladni možje in strankarski prvaki od petrolejskih družb in o katerem še ni jasno, zakaj je bil porabljen, ali samo za namene njihovih strank ali še za kaj drugega.

V Italiji bi bila potrebna reforma ustave, da bi bolj zagotovila bistvo demokracije in dala vladam večjo trdnost, napravila pa konec raznim formalnostim, ki služijo samo demagogom in tistim, ki jim sploh ni do demokracije. Ena izmed formalnosti je npr. ta, da narodne manjšine nimajo pravice do svojega predstavnika v parlamentu, če ne doseže njihov kandidat zadostnega števila glasov, in da se govori o njih vsepovsod na vladni in državni ravni samo kot o »jezikovnih« manjšinah, s čimer se jim odreka prvi nacionalni značaj. Druga formalnost je v tem, da je izgubil parlament skoraj ves vpliv na sestavo vlade in da se vse dogaja mimo njega v strankarskih vodstvih, ki skušajo nadomestiti parlament. V strankarskih vodstvih se tudi odloča opadcu vlade, kot se je zgodilo z dosedanjo Rumorjevo vlado.

Vsa tragika italijanske politike je v tem, da so vse te napake in šibkosti očitne, a da nihče nima poguma, da bi konkretno predlagal, da bi jih odpravili in skušali enkrat res temeljito ozdraviti politični in gospodarski položaj. A drugo ni mogoče brez prvega. Levica in desnica pa čakata na priložnost, da izpolnita praznino oblasti, ko bi prišlo do tega, ena ali druga. Toda potem bi potekal boj za oblast samo še med njima. To je zdaj, kot se kaže, edina alternativa demokraciji leve sredine. In to pomanjkanje demokratične alternative je tudi glavna šansa nove Rumorjeve vlade.

Rumor si zapravlja simpatije

Rumorju gre, kot vidimo, narobe pri vladanju in tudi sestava nove levo-sredinske vlade mu ne gre gladko od rok. Samo s popolno izgubo politične in gospodarske orientacije lahko razložimo nekaj hudo nesmiselnih vladnih odlokov, ki so izšli zadnji čas: dišijo skoraj po maščevanju nad javnim mnenjem, ki kaže premalo vneme za Rumorjevo vlado. Tak ukrep o nedeljskih avtomobilskih voznjeh, eno nedeljo avtomobili s parnim (sodim), drugo nedeljo z neparnim (lihim) številom. Zadeva je naravnost humoristična, ker povzroča mrzlično zamenjavanje avtomobilov med prijatelji in sorodniki za nedeljske voznje. Nekateri avtomobilski fanatiki so si pri priči kupili še drug avto, bodisi nov ali iz druge roke, tako da imajo zdaj pri hiši avto s parnim in nepar-

nim številom. Marsikdo je tudi šele zdaj opazil, da imajo pri hiši sicer dva avta, a oba s parnim ali z neparnim številom. Pri vsej tej zmešnjavi in razburjanju pa bo prihranek na bencinu zaradi tega odloka gotovo minimalen. Ali naj bi bili pustili še naprej nedelje brez avtomobilov, na kar smo se že navadili in nam je začelo resnično ugajati, saj so bili izleti peš, s kolesi ali z avtobusi, v večji družbi, bolj veseli in romantični, ali pa naj bi dovolili voznje za avte vseh števil. Tako pa se krave smejejo...

Drug tak ukrep, ob katerem pa bi v nasprotju s prejšnjim še krave škrtale z zobmi, je odlok o tem, koliko valute sme vzeti s seboj človek, ki potuje v tujino: namreč (Dalje na 4. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 17. marca, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 C.M. von Weber: 8 skladb za klavir. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »V Telebaniji«. Napisal Fr. Kumer. Režija: L. Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. Nedeljski vestnik. 15.45 Revija solistov. 16.30 Šport in glasba. 17.30 »Poraz«, drama, napisal Kevin McGrath, prevedel Vinko Beličič. RO. Režija: J. Peterlin. 18.15 Nedeljski koncert. 19.00 Mojstri jazza. 19.25 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske vižje in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. Ivo Petrič: Integrali v barvah za orkester.

♦ PONEDELJEK, 18. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Srečko Kosovel, pesnik Krasa«. 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev). 18.50 Glas in orkester. Gustav Mahler: Otroške pesmi za umrle. 19.20 Odvetnik za vsakogar. 19.30 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Slovenski trio: pianist Aci Bertonec, violinist Dejan Bravničar, violončelist Ciril Škerjanec. Lucijan Marija Škerjanec: Trio (1935) — Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Pesmi brez besed.

♦ TOREK, 19. marca, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Revija popevk. 9.00 Sv. maša. 9.45 Bononcini: Sonata št. 3 v d duru. 10.15 Praznična matineja. 11.15 Mladinski oder »Bogdanova« zmagala. Igra, ki jo je napisala in zrežirala Lojzka Lombar. RO. 11.35 Pratika. 12.50 Filmska glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 »Jelen in lepa tabana pavka, pri klavirju Tlice Strauss-Markl. Eugene prevedel V. Beličič. RO. Režija: Jože Peterlin. 16.40 Klavirska medigra. 17.00 Za mlade poslušalce. 18.30 Zagrebški kvartet. 18.50 Pevec in orkester. 19.10 Slovenski poveljni revialni tisk v Italiji: »Most«, (M. Jevnikar). 19.25 Za najmlajše. 20.00 Šport. 20.35 M. Musorgski: »Hovanščina«, opera. V odmoru (21.20) »Pogled za kulise« (Dušan Pertot). 21.55 Nežno in tiho.

♦ SREDA, 20. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Veselo zaračajmo!«. 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Luigi Torrebbruno na pevke, pri klavirju Alice Strauss-Markl. Eugene Bigot: Timpaniana. 19.20 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. F.J. Haydn: Maša št. 11 v d molu (Cesarska ali Nelson). 21.25 Za vašo knjižno polico. 21.40 Klasični ameriške lahke glasbe.

♦ ČETRTEK, 21. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Umetniki in občinstvo (Dušan Pertot). 19.10 Spomin na Jakoba Ukmarja 19.30 Pisani balončki. (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Zakopani Prometej«. Radijska farsa, napisal Alojz Rebula. RO. Režija: J. Peterlin.

♦ PETEK, 22. marca, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Zdaj pa zapojmo!«. 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Sodobni italijanski skladatelj. 19.10 »Srečko Kosovel«, pripravil M. Jevnikar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.20 V plesnem koraku. 22.05 Glasba v noč.

♦ SOBOTA, 23. marca, ob: 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušalce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Mezzosopranistka Elena De Martin, pianisa Daniele Zanettovich. 18.45 Glasbena zlepljenka. 19.10 Družinski obzornik. (Ivan Theuerschuh). 19.25 Zborovsko petje. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Odskočna deska« (Adrijan Rustja). 21.20 Sestanek z Johnnym Saxom. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Oddih ob glasbi.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rosssetti 14 - tel. 77-21-51

Spor zaradi Baskov - poravnani?

Po posredovanju Vatikana in konference španskih škofov se je poravnal spor med škofom v Bilbau Annoverosom, ki se je zavzel za pravice Baskov, in Francovim režimom. Škof se bo lahko vrnil v Bilbao, potem

ko so škofje izjavili, da s svojim pastirskim pismom ni imel namena razbijati »nacionalne« enotnosti v Spaniji. Dozdevno se je spor ugledil s prevlado Cerkve, dejansko pa se zdi, da se je vatikanska diplomacija v bistvenem, t.j. glede pravic baskovskega naroda uklonila Francovemu režimu, kajti pri sporu ni šlo samo za napetost med škofom Annoverosom in vlado, ampak za odnos med Francovim režimom in Baski, na kar so spet mnogi kar preradi pozabili.

Priznati pa je treba, da Vatikan v tem primeru ni imel lahkega stališča, če se je hotel izogniti odkritemu sporu s Francovim režimom. Vsekakor pa ne bi bilo nikomur žal, če bi bil končno res izobčil »generalissima« Franca iz katoliške Cerkve. To bi se moralo že davno zgoditi.

KOLIKO SMO LANI STAVKALI

V prvih devetih mesecih lani je bilo izgubljenih v Italiji zaradi stavk 141.110.000 delovnih ur; vrednost izgubljenega dela zaradi stavk znaša na stotine milijard. To je bil eden od vzrokov zmanjšanja produkcije in s tem podražitev in inflacijskih pojavov. Zanimivo je, da odpade 56,2 odst. zaradi stavk izgubljenih ur le na tri dežele: na Lombardijo, Piemont in Emilijo-Romagno, in med temi je odločno na prvem mestu Lombardija z 41.630.000 izgubljenimi delovnimi urami, kar predstavlja 28,89 odst. vseh izgubljenih ur. V Piemontu je bilo izgubljenih 21.820.000 ur (15,14 odst.), v Emiliji-Romagni pa 17.530.000 ur (12,17 odst.). Sledijo Toskana, Beneška, Campania in Furlanija - Julijska krajina. V naši deželi je šlo zaradi stavk v nič v omenjenem obdobju 6.075.000 delovnih ur (4,21 odst. vsega izgubljenega delovnega časa v državi). Največ so stavkali kovinarji in strojniki, tekstilci in prometno osebje.

Mihec in Jakec se menita od ministrov in od nafte

— Si vidu, Mihec, tista parlamentarna komisija ke bo zdej raziskavala tisto svinjarijo sez nafto je že nekeje nardila. Pole ke je pregledala ves obtožni material, je odločila, de bo odprla preiskavo pruti eks ministram Valsecchi jn Ferri. Pruti drugem pej, če reč pruti Ferrari-Agradi, Andreotti, Preti jn Bosco pej neč. Se bo vse arhiviralo jn jeh bojo pestili u miri.

— In zakaj una dva ja, une štiri pej ne?

— Znaš, časniki pišejo, de zatu, ke tista dva zdej nimasta u svojeh strankah buhvejkašne zaslombe jn pole je blo treba tudi nekeje upoštevati javno mnenje jn je blo treba najt grešnega kozla. Jn taku, če bojo odprli kašno preiskavo, bo ljudstvo kontento jn bo spet varvalo, de je nekeje pravice. Zatu ke škandal sez nafto je biu. Tega ne morejo več skrit. Jn kašen more bet tudi grešnik. Jn taku so zbrali tista dva zatu ke, koker sm vre reku, nimasta močne zaslombe u svojeh strankah.

— Češ reč, de tiste, ke jemajo pej močno zaslombo u svojeh strankah, tiste pestijo pr miri?

— Se zna. Kaku si pej mislu? Tisto se arhivira. Ke zdej je treba rešet demokracijo. Znaš kej so tudi odkrili tisti presneti pretorji z Genove? De so petrolejske družbe tratirale sez ministri pod zmišljenimi jemeni. Jn so najdlji tudi tašno lišto. Jn tam se vide de Anderson je biu Andreotti, Fergusson je biu Ferrari-Agradi, Raymond je biu Mario Ru-

mor, Steel pej Preti. Ma ti jemajo, ku rečeno, u strankah močno zaslombo...

— Ja, ja, sm zastopu. Ma sm slišou, de so prepelali z Genove u Rim tudi aneh stranskih dokumentov, kaku so petrolejske družbe skrite petrolej zatu, de so mi pole vzdignele ceno.

— Ja, so vse karte prepelali u dveh avtah jn ž njimi so šli, zastran varnosti, še motoristi. Vse karte de vagajo več ku an kvintal.

— Al je grehov nuter! Ma znaš, de tisti pretorji tam u Genovi si dosti upajo!

— Posebno aden je po zcludji. Znaš, nekšen Sansa. Kumej je končou preiskavo pruti petrolji, je vre pršu ven z anem drugem škandalom. Je odkriu de so nekšni dohtarji uradno delali kar u več špetalah al ambulantah hkrati. Jn vlekli več plač. Je pršu u an krej, se podpisau, de je pršu jn pole šou drgam se spet podpisat. Jn de je tašneh dohtarjev blo u Genovi kar studvajsti.

— Ma tisti pretor je zmotjen! Kej neč ne premisle kej bo, če bo zbolu? Jn de pade u roke anga tašnega dohtarja, ke ga je osrou?

— Ma jest rečem, de so vsi trije tisti genovski pretorji strašno lahkomiselni. Samo premisli: vsa tista reč ses petroljam je zdej končala u parlamenti. Jn tista komisija bo nardila kar bo nardila. Nobeni veliki glavi slabga. Tudi tista dva grešna kozla ne bosta preveč trpela jn se bojo mogli ž njimi kej poglihat, zatu de ne bosta nardila prevelikega škandala. Jn taku se bo vse razgebito. Nomalo taku, nomalo taku. Ma jest ti rečem od tisteh ministrov, ke so jih tisti pretorji spravli v drek, bo kašen spet minister. Jn lahko tudi glih minister za pravosodje. Si misleš, kaku bojo piskali tisti genovski pretorji!

— Eh, ne be tou bet u njej koži!

Ob tridesetletnici njune smrti...

10. t.m. je minilo trideset let, odkar je postal mladi primorski pisatelj Stanko Vuk žrtev zahrbtnega umora. Z njim vred je padla njegova mlada žena Danica, iz ugledne Tomažičeve družine v Trstu. Ta tragedija se je zgodila 10. marca 1944 malo po osmi uri zvečer. Bil je mrzel, neprijazen večer — eden najbolj tragičnih, mračnih in usodnih večerov v zgodovini primorskega ljudstva in vsega slovenskega naroda, kajti morilska roka je tisti večer oropala Slovence enega njihovih največjih upov, enega najbolj genialno nadarjenih, razgledanih in poštenih mladih intelektualcev ter voditeljev. Kdo ve, kako bi bil Stanko Vuk vplival na usodo našega ljudstva, kako bi bil deloval na njegovo miselnost in zavest s svojo besedo in s svojimi spisi? To se zdi danes le igra fantazije, le prazno ugibanje, toda zgodovinopisci vedo, kakšno vlogo ima v življenju narodov naključje, če lahko tako imenujemo nepredvidljive dogodke, ki imajo včasih večje posledice kakor še tako načrtno naklepanje in predvidevanje.

Stanko Vuk je bil doma iz Mirna, kjer se je rodil leta 1912 v znani in splošno spoštovani Vukovi družini, ki je bila že po očetu povezana s prenovitvenim krščansko-socialnim gibanjem dr. J. E. Kreka in s slovenskim narodnim bojem za svobodo ter socialno izboljšanje. Že v njegovih mladih letih so bile vsajene v njegovo dušo in srce poleg ljubezni do slovenstva ideje in ideali, ki so kmalu pognali veliko obetajoče kali, od katerih so mnoge tudi že dozorele in rodile bogate plodove. Nekaj teh — glavni del tistega, kar je napisal — je zbrano v knjigi »Zemlja na zahodu«, ki sta jo pred leti uredila Lino Legiša in Milko Matičetov. Toda druge plodove je razdaljal sproti: svojo živo besedo, svojo kritično misel, svojo jasno sodbo o dogajanju, svoj pogum, svoje spodbujanje, svoj mladostni optimizem. In to je veliko pomenilo v tistih strašnih letih fašizma, ki se je začel posluževati najhujšega terorja, da bi strl odpor primorskega ljudstva in zlomil svobodoljubne sile, ki so se mu začele postavljati po robu.

Stanko Vuk je bil eden od tistih, ki so bili od vsega začetka na čelu odpora, tudi če morda sami nikoli niso imeli priložnosti prijeti za orožje. Toda njihova misel in beseda sta bili za fašizem nevarnejši od strelnega orožja. Zato je bil Stanko Vuk tudi eden tistih, proti katerim se je najbolj obrnil fašistični bes; z instinktom divje živali je prepoznal fašizem v Vuku in njegovi dejavnosti enega svojih najbolj nevarnih sovražnikov. Zato ga je preganjal, zaprl in obsodil na dolgoletno ječo, ki jo je prestajal v srednjeveški jetnišnici Fossano v Piemontu. Komaj se je bil leta 1940 poročil, so prišli

ponj in ga odpeljali ter postavili pred fašistično sodišče, čeprav mu v bistvu niso mogli očitati drugega kakor dejavno ljubezen do njegovega nesrečnega, zatiranega ljudstva. A to jim še ni bilo dovolj: zaprli so tudi njegovo ženo Danico in jo pet mesecev vlačili po zaporih v Ilirski Bistrici, kjer so jo prijeli, na Reki in v Trstu ter jo poslali še v konfinacijo daleč na italijanski jug. Ko pa se ji je posrečilo, da se je rešila od tam, je hotela biti čim bliže možu v ječi in se je preselila v kraj, kjer je trpel, dolgo časa zaprt kot posebno nevaren v samotni celici. Prišel je nujni zlom fašizma in ju spet združil ter jima omogočil vrnitev v Trst, kjer pa sta malo pozneje padla kot žrtvi grozne morilske zarote, tik pred svojim odhodom v oborožen boj, v hribe.

—:—

Medtem ko je bil Stanko v ječi, je vodila Dani nekak dnevnik, v katerega si je lepila besedila njegovih kratkih, a ljubeznivih brzojavk, odlomke iz pisem, tu pa tam košček preproste razglednice z voščili, kakor so jim pač pustili pisati iz ječe, in vanj si je prepisovala pesmi, katere je zlagal o njej ali njej na čast ali pa kar tako, kakor mu je prišlo in jih ji pošiljal, pogosto strastno ljubezenske, včasih šaljive, včasih resne. Preden so ga zaprli

in potem, ko se je vrnil iz ječe, je tudi sam kaj napisal vanj. Dnevnik nosi letnice 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944. Prvi datum v njem je: 24. julija 1939, nad njeno sliko z zasanjanjem nasmehom na lepem obrazu. To je bil dan, ko sta se prvič srečala in zaljubila. Na naslednjem listu je Stankova fotografija v profilu, z gorniškim klobukom na glavi, krepak fantovski obraz, in datum Sappada, 10. feb. 40. Zapisal pa ji je v dnevnik:

Kadar žalost te objame
te-le liste vzemi,
tiho beri, misli name.

Stanko

12. febr. 1944 je napisano na belem nalepljenem listu: »Kot odsev ljubezni, ki si mi jo nenehno nudila skozi leta ječe. Tvoj Stanko.

Zadnji datum je 5. marec 1944, pet dni pred njuno smrtjo, ko se opravičuje v narečju »prelubi ženi«, da ni vedel, da ima god, in ji poklanja za opravičilo v narečju napisano šaljivo, a vročo ljubezensko pesem: D'n's je en lepi dan — Dani ljubimene...

—o—

Še danes ni jasno, kdo so bili morilci in kdo je ta umor zasnoval. Dokler to ne bo pojasnjeno, bo ostal črn madež na slovenski časti, kajti vse kaže, da so bile slovenske roke tiste, ki so pognale tistih sedem strelcev v telo enega najbolj nadarjenih slovenskih pisateljev tedanje mlade generacije in kroglo v glavo njegove pristrčne in junaške mlade žene, ko ga je hotela z lastnim telesom zaščititi pred strelji. To je bil strašni in pretresljivi konec balade o Stanku Vuku in njegovi Dani, konec ene najlepših in najbolj resničnih ljubezenskih zgodb, kar jih pozna slovenska zgodovina in katero nam je ohranil Stanko Vuk sam v svojih pismih iz ječe mladenki, od katere so ga brutalno odtrgali tako kmalu po poroki. Če bi ne zvenelo banalno, bi lahko rekli, da je bila to zgodba o slovenskem Romeu in Juliji, toda ljubezenska zgodba v slovenskem slogu in v skladu s slovensko usodo, usodo upora in boja: on upornik proti nasilju, veder, hraber in močen, ne pa sentimentalen brenkač na kitaro in ona, nasmejana, vedro, stvarno dekle, pogumna sestra Pinka Tomažiča, upornega junaka, ki je padel že pred njo pod fašističnimi krogli. In tako se ta čudovito lepa, a pretresljivo tragična balada ni mogla končati drugače kakor s strelji v tretjem nadstropju tiste hiše na Rossetijevi cesti, v žalostni marčni noči pred tridesetimi leti. Toda kakor v starih slovenskih baladah raste iz grobov mrtvih ljubimcev skupen cvet, pričevanje živim o njuni ljubezni, tako raste iz Stankovega in Daničinega groba cvet, živo oznanilo, da ne pozabimo na ideale, za katere sta morala dati svoji mladi življenji. In to oznanilo je namenjeno predvsem naši mladini, ki naj bi večkrat poromala pred tisto hišo, kjer sta padla, se zamislila v življenje in delo in se poglobila v pisani testament Stankove ljubezni do naroda in življenja, ki nam ga je zapustil: v njegove spise in pisma v knjigi »Zemlja na zahodu«. Zemlja na Zahodu — to je Primorska, to smo mi vsi tu z našimi usodami in našimi problemi. S to knjigo sta Stanko Vuk in njegova žena še vedno navzoča tu med nami, vedno, za vselej. Kajti tega njunega duha krogle, ki so umorile njuni telesi, niso mogle ubiti.

Ostala pa bosta živa tembolj, čimbolj bosta živela v nas: v naših mislih in tudi v dejanjih.

Imena narodov v slovenskih priimkih

II.

To narodno ime se skriva mogoče tudi v priimku Pöljšak. Moravani so zapustili spomin na svoje ime v priimku Moravec. Pač pa Slovenci ne poznamo imena Slovak, kar si je pojasniti s tem, da smo bili nekdanj Slovenci in Slovaki en narod, dokler se Slovenci nismo pomaknili bolj na jugozahod, v času preseljevanja narodov. Med Slovenci je tudi mnogo priimkov Horvat, Horvatič, Hrovatin, kar pride iz Hrvatini, in podobno. To se nanaša delno na sosedni narod Hrvatov oziroma na tiste Hrvate, ki so se v nekdanjih časih naselili med Slovenci, delno pa je morda ostanek

besede hōrvat oziroma hōrvat, kar je pomenilo vojak ali stražnik in je najbrž vandalskega ali gotskega izvora, prevzeli pa so jo tudi razni drugi narodi. Niti sledu ni v slovenskih priimkih o Srbih, Bolgarih, Romunih in Albancih, pa tudi ne o narodnih imenih Avstrijec ali Italijan. Da se nihče med Slovenci ne piše Avstrijec, si lahko razložimo s tem, da je pomenilo ime Avstrijec ne samo človeka nemške narodnosti v nekdanji Avstriji, ampak sploh vse, ki so živeli v avstrijski državi, torej tudi Slovence, poleg tega pa je ime Avstrija literarno, umetno ime kot Bavarska.

(Dalje na 6. strani)

Krepka politika investicij v Nabrežini

Na torkovi seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je pristojni odbornik obrazložil osnutek proračuna za leto 1974.

Proračun izkazuje eno milijardo izdatkov ter kakih 700 milijonov dohodkov, kar pomeni, da znaša primanjkljaj približno 300 milijonov lir. Odbornik je tudi pojasnil vzroke primanjkljaja, saj se je občinski odbor odločil za krepko politiko produktivnih in socialnih investicij, poleg tega pa je treba upoštevati postopno, a stalno večanje tekočih izdatkov, čeprav si uprava prizadeva za njihovo čimvečjo omejitev.

Glavne in popolnoma nove postavke v letošnjem proračunu so gradnje nove šole v Devinu, izgradnja športnega središča med Devinom in Štivanom, nakup zemljišča za gradnjo novega otroškega vrtca v Devinu, nakup poslopja bivše bolniške blagajne v Nabrežini in nakup stavbe v Devinu, ki bo lahko služila za razne dejavnosti kulturnega značaja.

Občinski svet je potrdil številne sklepe občinskega odbora, med drugim sklep, ki

ČE IMATE SOVRAZNIKA, GA POVABITE NA OPCINE

Opčine so dolgo veljale za prijeten, kar letoviški kraj. Toda zadnja leta izgubljajo na tem svojem slovesu.

Šibka »točka« Opčin so tudi pločniki, ki so jih pred časom razrili, ko so polagali nove cevi za plin, pa jih še do danes niso ponovno uredili, kot bi bilo treba, čeprav so se zadnje dni lotili asfaltiranja. Asfaltirali pa so le kos pločnika. Še vedno pa je tlak neraven, nekje pa štrli iz njega za kake centimetre celo železen okvir nekakega štirikotnika. V mraku se človek zelo lahko tam spotakne in si razbije vsaj nos. Če imate torej kakšnega sovražnika, ga povabite na sprehod na Opčine, najrajši v večernem mraku.

ORGELSKI KONCERT

V nedeljo, 24. marca, ob 16. uri v cerkvi Sv. Ivana v Trstu. Igral bo prof. Hubert Bergant. Sodeloval bo cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana pod vodstvom Nade Žerjal Zaghet. Koncert prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov.

Na sedemdeseti rojstni dan slovenskega pesnika **SREČKA KOSEVELA** bomo priredili njegov literarni večer.

V sliki in pesmi bomo obiskali kraje njegovega življenja in dela, njegovega hrepenenja in razočaranja. Zato vabimo starejše in mlajše na ta večer.

Vabimo vas v **ponedeljek**, 18. t.m., ob 20,45 v društvene prostore slovenskih izobražencev, v ulici Donizetti 3.

pooblašča župana, da vloži prošnjo za vključitev v seznam gorskih področij celotnega ozemlja občine severno od železniške proge Trst - Benetke.

Na tajni seji je svet sklenil sprejeti v službo uslužbenca razpuščenega konzorcija za tehnično, zdravniško in živinozdravniško službo. Končno je svet odobril pogodbo s Tržaško hranilnico, ki bo nudila občini 135 milijonov lir posojila za izvedbo vrste javnih del.

—o—

OBVESTILO NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

V zvezi z našimi dosedanjimi obvestili o predavanjih ciklusa »Umetnost na Slovenskem« sporočamo, da bo zaradi nepričakovanih tehničnih ovir program predavanj nekoliko spremenjen in sicer:

Prof. Breda Misija bo predavala v sredo 20. marca t.l. o »Slikarstvu od impresionizma do 2. svetovne vojne«.

Prof. Melita Stele pa bo predavala šele 27. marca t.l. o »Sodobni umetnosti na Slovenskem«.

Predavanja bodo ob 18.30 v Mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.

—o—

PREDAVANJE DR. ŠTEFANA STEINERJA

V petek, 15. t.m., bo predaval v Marijinem domu v ulici Risorta 3 dr. Stefan Steiner, profesor moralke na bogoslovni fakulteti v Ljubljani, o »novi« in »stari« morali. Predavanje se bo začelo ob 8. uri zvečer.

Naslednji petek, 22. marca, pa bo imel dr. Steiner, ki je znan tudi po svojih razmišljanjih in člankih v reviji »Cerkev v sedanjem svetu« in drugod, predavanje o temi »In bosta eno telo« (o teologiji zakonske zveze in nerazvezljivosti). Tudi to predavanje bo ob osmih zvečer na istem kraju.

—o—

HLAVATYJEVA RAZSTAVA

V občinski galeriji v Trstu je bila 12. t.m. zaključena razstava akvarelov Roberta Hlavatyja.

—o—

»ZDRAVNIK PO SILI« PRI SVETEM IVANU

V nedeljo 17. marca bo ob 17. uri gostovalo v svetoivanskem Marijinem domu v Trstu Prosvetno društvo »ŠTANDREŽ«

z Molièrovo komedijo

»ZDRAVNIK PO SILI«

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

BOŽIČ PRI CUPIELLOVIH

v nedeljo, 17. t.m. ob 16. uri Abonma red F - okoliški

v četrtek, 21. t.m. ob 16. uri Abonma red E - mladinski v četrtek in red J

Rumor si zapravlja simpatije

(Nadaljevanje s 1. strani)

20.000 lir v italijanskih bankovcih, pol milijona pa v tuji valuti, katero pa mora kupiti v banki in mu jo vpišejo v potni list. No, lepo, temu se bo vsakdo, ki bo potreboval večje vsote v tujini, izognil tako, da bo pač peljal s seboj preko meje svojo ženo ali vso žlahto, vsakega s pol milijona tuje valute, nato pa jih bo poslal nazaj. To ni nič težkega. Težje pa bo dobiti tujo valuto v bankah. Rumor je sprejel ta odlok očitno brez posvetovanja z ravnateljem Narodne banke ali z drugimi bančnimi strokovnjaki, kajti ti bi mu bili povedali, da določenih valut, npr. avstrijskih šilingov, trenutno sploh ni dobiti. Kako naj ljudje potem potujejo? Italijanskega denarja ne smejo nesti s seboj v tujino, da bi ga tam zamenjali, doma pa ga ne morejo zamenjati za tujo valuto zaradi pomanjkanja tujih valut. Ostati nam je torej doma. Poleg tega bodo oškodovani vsaj za 10 odst. vrednosti denarja, kajti kdor ne bo porabil v tujini vse prisilno kupljene tuje valute, jo bo moral mnogo bolj poceni spet prodati italijanskim bankam, saj so nakupne cene tujih valut goljufivo nizke v primerjavi s prodajnimi. Vse to je v prid banki. Toda ljudje nimajo radi takega zafrkavanja s strani vlade in take zmedenosti namenov. Očitno je namreč, da je narekovala ukrep o izmeničnih voznjeh s parnimi in neparnimi avtomobilskimi tablicami ob nedeljah demagoška želja odpraviti nedelje brez avtov in se tako prikupiti javnosti v hipu, ko so se začela dosedanja Rumorjevi vladi majati tla pod nogami, in da je narekovala ukrep o prepovedi izvoza lir in o omejitvi izvoza valute prav tako demagoška želja dokazati, da vlada nekaj dela in da ima nadzorstvo nad položajem v hipu, ko se ji je ta dejansko že izmuznil. Zaradi peščice tistih kapitalistov in podjetnikov, ki nimajo več zaupanja v italijanski denar in so dejansko na debelo izvažali lire, bi morala zdaj trpeti vsa javnost, in vsak posamezni državljani, ki morda le enkrat na leto malo pokuka za mejo, naj bi bil podvržen pravemu policijskemu nadzorstvu in morebitnim preiskavam na mejah. To je isto, kot da bi hoteli zaradi tistih, ki kdaj kaj izmaknejo v veleblagovnicah, podvreči strogemu nadzorstvu pri izhodu vse kupce veleblagovnic. Mislimo, da je to pretirana vnema za preprečevanje tatvin. Vlada naj bi rajši s pametnimi gospodarskimi ukrepi in dobro upravo ter z modro denarno politiko prepričala kapitaliste, da ni pametno izvažati kapitalov v tujino, ker so doma bolj rentabilni in koristni. Tako pa niha kakor trs v vetru pod raznimi pritiski in skuša rešiti svojo avtoriteto z najbolj demagoškimi ukrepi. Pri tem se seveda upogiba najbolj pod sapo iz najmočnejših, najbolj strumno in masovno organiziranih pozicij moči brez ozira na pravo logiko, kar v navadnem državljanu vse bolj izpodkopava zaupanje v sposobnost in pripravljenost vlade leve sredine, da izvleče Italijo iz sedanjih kriz. In škandal z denarjem, ki so ga sprejemali najvidnejši politiki leve sredine od petrolejskih družb, je seveda še bolj zmanjšal to zaupanje.

Zasedanje deželnega sveta

Te dni se je spet sestal deželni svet in je sprejel najprej osnutek zakona o pomoči dežele za reševalno službo v gorah in jamah in sicer za odškodnino prostovoljcem in vodnikom, nato pa se je lotil zakonskega osnutka, ki določa finančne posege dežele v prid gorskih skupnosti in konzorcijev med občinami. V diskusijo je posegel tudi deželni svetovalec Drago Štoka kot predstavnik Slovenske skupnosti in izrazil svoje kritične pripombe na račun tega deželnega zakona. Rekel je, da je Slovenska skupnost naklonjena temu zakonskemu osnutku, kljub te-

mu, da je nakazilo premajhno. Se prav posebno je obravnaval vprašanje gorskih skupnosti v odnosu do slovenske manjšine. Zahteval je, naj dežela stori vse, kar je v njeni moči, da vključijo Zkonik in del občine Devin-Nabrežina v kraško gorsko skupnost. Obravnaval je tudi vprašanje uporabe jezika v bodočih gorskih skupnostih in zahteval, da bo slovenskim članom teh svetov dana možnost, da govorijo v svojem jeziku. Ob koncu svojega govora je poudaril Štoka nujnost, da bi bil eden od predsednikov desetih skupnosti slovenske narodnosti.

Koroško-primorski večer

V nedeljo, 10. t.m. popoldne, so v Kato-
liškem domu v Gorici priredili »Koroško -
primorski večer«, na katerem sta nastopila
moški pevski zbor graških študentov s Ko-
roškega pod vodstvom Aleša Schusterja in
mešani zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice pod
vodstvom Stanka Jericija. Uro pred koncer-
tom so v veži Katoliškega doma odprli oseb-
no razstavo akvarelov kobariškega slikarja
Miloša Volariča, ki bo odprta do 31. marca
po naslednjem urniku: ob nedeljah od 10.
do 12., ob sredo od 16. do 18. in ob sobotah
od 16. do 18. ure.

»Koroško - primorski večer« v Gorici je
pomenil povračilo obiska, ki so ga v nedeljo,
3. t.m. opravili na Koroškem člani zbora
»Lojze Bratuž«. V Celovcu so nastopili v
Domu glasbe na concertu, kjer sta pela tudi
zbor graških slovenskih študentov in zbor
salzburških bogoslovcev. Na začetku kon-
certa v Gorici je v imenu prireditelja, ZSKP
Gorica, spregovoril dr. Kazimir Humar, ki
je predvsem poudaril solidarnost vseh Slo-
vencev, tako v matični domovini, zamejstvu
in v zdomstvu, s pravičnim in težkim bojem
koroških Slovencev za obstoj. Za pozdrav
se je zahvalil profesor na slovenski gimna-
ziji v Celovcu Janko Zerzer in izrazil željo
po čim tesnejših stikih med koroškimi Slo-
venci in Slovenci v Italiji.

Koncert je začel pevski zbor slovenskih
graških študentov z Vrabčevo »Zdravico«.
Sledili sta še dve pesmi slovenskih sklada-
teljev Jereba in Gallusa in nato štiri pesmi
iz zakladnice ostalih jugoslovanskih narov:
medžimurska, dalmatinska, srbska in
hercegovska. V prvem delu koncerta je za-
pel štiri pesmi še zbor »Lojze Bratuž«. Na
sporedu so bile skladbe T.L. da Victoria, Gal-
lusa, Vinka Vodopivca in Ubalda Vrabca.
Zbor je zlasti v izvajanju renesančnih skladb
potrdil svoje kvalitete, posebno pozornost
poslušalcev pa je vzbudila zahtevna Vrab-
čeva skladba »Prihod«.

Po odmoru je drugi del koncerta začel
mešani zbor »Lojze Bratuž« in zapel pesmi
Laharnarja, Fileja, koroško ljudsko »Pojdam
v Rute« in znano Jenkovo skladbo »Lipa« v
priredbi Lojzeta Lebiča. Zbor je pokazal kul-
turano izvajanje in glasovno izenačenost
ter je bil ponekod morda še preveč zadržan,
saj je treba poudariti, da je lepo zvenel tudi
v »forte«, kar pomeni, da je sposoben tudi
večjih dinamičnih kontrastov. Koncert se
je zaključil s šestimi pesmimi v izvedbi ko-
roškega zbora. Od teh naj zlasti omenimo
koroško ljudsko »Kranjčičev Jurij« v prired-
bi Franceta Cigana, pri kateri se je odliko-
val solist - tenorist, in Maroltovo »Ribniško«,
tudi z dobrima solistoma. Zbor je v tem delu

PRIMORSKA POJE

Slovenska Prosvetna zveza v Italiji in
Združenje pevskih zborov Primorske prire-
jata v mesecu marcu peto revijo primorskih
zborov. V sedmih krajih primorske dežele
na obeh straneh meje, bo nastopilo 63 zbo-
rov. Peli bodo tudi v Trstu in Gorici.

V Gorici bo pevski nastop v četrtek 21.
marca ob 20. uri v Verdijevem gledališču. Pe-
li bodo moški zbori z Opatjega sela, iz Ma-
rezig, iz Prvačine, Divače, Doberdoba, Stan-
dreža in Trsta, ter mešani zbori iz Ljese
(Slov. Benečija), iz Vipave in iz Nove Gorice.
Natančni sporedi bodo še objavljeni.

zapel še skladbe Jakoba Aljaža, Matija Tom-
ca, Luka Kramolca, Žirovnika, V. Fabianija
in Kamila Maška.

Na koncu je dodal še pesem »Na
Kordunu«, ki po besedah dirigenta zbora,
čeprav je nastala v drugačnem okolju, živo
ponazarja tudi usodo koroških Slovencev.
Skladba je izzvala navdušen aplavz poslu-
šalcev.

Zbor graških študentov je maloštevilen
in ga sestavljajo sami mladi pevci, vendar je
njihovo petje disciplinirano in ubrano, pri
njem so zelo samostojni in so sposobni zape-
ti tudi tehnično težje skladbe. Posebej pa so
se odlikovali pri lirično uglašeni skladbah,
ki se tudi sicer prilegajo komornemu znača-
ju zbora. Škoda, da nam koroški študentje
niso zapeli več koroških ljudskih pesmi.

—o—

OBČINSKI DOLGOVI

V ponedeljek zvečer so goriški občinski
možje odobrili proračun za leto 1974. Zanj
je glasovalo 22 svetovalcev leve sredine Vzdr-
žal se je republikanski svetovalec. Protivne
glasove pa so oddali predstavniki komun-
istov, liberalcev in novofašistov. Podali so
za svoje odločitve razne utemeljitve, bolj s
strankarskih, kakor z gospodarstvenih vidi-
kov.

Res pa je, da je primanjkljaj občinskega
proračuna za leto 1974, predviden na eno
milijardo 400 milijonov lir.

ČERNIGOJ BO RAZSTAVLJAL V VIDMU

V Vidmu bo od 23. t.m. do 17. aprila razstav-
ljal svoja dela naš vedno mladostni in delavni sli-
kar Avgust Černigoj. To bo nekakšna njegova an-
tološka razstava, ki bo prikazala avtorjevo ustvar-
jalno delo, njegov umetniški razvoj, ki je vseka-
kor globoko zaoral na polju tukajšnje likovne
umetnosti.

Steverjan

Seja Kmečko-delavske zveze

V Števerjanu se je sestel na svoji redni
seji, pod predsedstvom podpredsednika Ha-
drijana Koršiča, glavni odbor števerjanske
Kmečko-delavske zveze.

Razpravljali so o raznih upravnih vpraša-
njih uprave števerjanske občine in sprejeli
nekatero ustrezne sklepe.

Zupan, Stanislav Klanjšček, je poročal o
raznih občinskih zadevah. Tako o javnih delih
(ureditev še ostalih cest, ljudska hiša,
občinska hiša, itd.) Dotaknil se je proble-
mov števerjanske šole s polnim poukom.

Ker je števerjanska KDZ del širše skup-
ne politične formacije zamejskih Slovencev,
je odbor proučil tudi sedanji položaj naše
širše politične skupnosti, zlasti v luči idejnih
pobud za njeno preosnovno in preureditev,
ki bi slonela na širši, boljši in učinkovitejši
organizaciji.

Ob sklepu sestanka je odbor ostro obsodil
obnašanje šolskih oblasti, ki so prepo-
vedale beneškemu Slovincem pošolski pouk v
slovenščini.

aZhteva, ki spominja na dobo fašistič-
nih časov, naj se prekličje in se dovoli pre-
bivalstvu osnovna pravica do njegove govo-
rice.

Na eni svojih zadnjih sej je občinski svet
odobril soglasno načrt za novo moderno šol-

Standrež

NAŠE ŽIVLJENJE

Pred kratkim je izšla 1. številka 5. letni-
ka vaškega glasila Standreški zvon, ki ga
mesečno izdaja prosvetno društvo »Stan-
drež«.

V tej številki so podane živahne slike o gi-
banju prebivalstva in o prosvetnem delu v
vasi.

V letu 1973 je bilo rojenih pod našim
zvonom 20 novih članov soseske. Umrlo pa
jih je 22. Številke kažejo, da je naš rod še
zdrav. Zadovoljivo je tudi število naših o-
trok.

Prvi razred jih obiskuje 15, II. razred 12,
v III. razredu jih je 9, v IV. 12 in v V. 6.
Tudi naši prosvetni društvi »O. Župančič«
in »Standrež« razvijata živahno delavnost.

Kmetsko društvo je imelo v začetku fe-
bruarja svoj redni občni zbor, Clani, ki jih je
šestdeset, so izvolili nov odbor s predsedni-
kom Zavadlavom Vladimirjem.

Razpravljali so tudi o krivičnem razla-
ščevanju zemlje in o potrebi, da deželna u-
prava pripravi učinkoviti ukrep, da bodo na-
ši ljudje na lastni zemlji razvili uspešno
kmetijsko gospodarstvo.

RAZSTAVA

Znani goriški slikarski mojster Andrej
Košič je eden izmed najbolj v širino segajo-
čih in delavnih sodobnih mojstrov. V zad-
njih dvajsetih letih se je naš umetnik pred-
stavil na številnih osebnih in kolektivnih raz-
stavah od Gorice in Trsta do Padove, Verone
in Ferrare ter v mnogih jugoslovanskih me-
stih.

Svoja zadnja dela pa bo predstavil na
razstavi, ki bo odprta v soboto 16. marca
v videmski galeriji moderne umetnosti, via
V. Veneto 46/a.

Trajala bo do 30. marca t.l.

sko stavbo. Izdelal ga je inž. B. Bensa iz
Gorice po navodilih župana Klanjščka in
občinskega odbora. Zgradba bo ena najmo-
dernejših v goriški pokrajini. Načrt je vsa-
komur na razpolago za ogled v občinskem
uradu.

—o—

Učilnic bo šest; vsaka bo imela tudi pri-
meren prostor za pouk na prostem.

Moderna telovadnica bo služila tudi za
dvorano s premakljivim odrom.

V prvem nadstropju bodo tudi prostori
za ambulanto, zbornica in sobe za sestanke
s starši. V pritličju bo urejena kuhinja z
obednico, garažo in potrebne skrambe. Na
dvorišču bodo imeli šolarji tudi športno igri-
šče.

Stavba je tako načrtovana, da se bo skla-
dala z okolico.

Ob koncu še dve pripombi, ki so izraz
staršev in števerjanskih družin.

Zahvaljujejo se deželnemu svetovalcu dr.
Štoki, ki si je prizadeval, da je deželna upra-
za nakazala 200 milijonov lir za novo šolo.
Ko pa bo ta stala in delovala, upamo, da bo-
mo imeli v Števerjanu tudi take učitelje in
učiteljice, ki si bodo še prizadevali, da bo
v šoli in med mladino rastlo vedro življe-
nje v prid vsem otrokom

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Božič pri Cupiellovih

Te dni smo lahko gledali v Kulturnem domu Božič pri Cupiellovih, komedijo Edvarda de Filipa v treh dejanjih. Kljub slabemu vremenu se je nabralo kar zadovoljivo število gledavcev.

Božič pri Cupiellovih je zgodba preprostega tiskarskega delavca, ki v božičnem razpoloženju pripravlja jaslice, kljub temu, da mu manjka vsega. Dejanje se zaplete, ko pride hčerka Ninuccia domov in pove, da ni srečno poročena. In ko se že pobota s svojim možem, pride njen ljubimec Vittorio v hišo in Luca Cupiello v svoji obzirnosti in prepričanju, da je prijatelj njegovega sina, obdrži Vittoria na večerji. S tem se znova dejanje zaplete in konča šele ko zadene Luka kap. Seveda je v družini še Nennillo, sin, razvajenec, brezdelnež in tat, mamin ljubljenec, potem Concetta, njegova žena, ki deli vso srečo in nesrečo s svojim možem, pa Pasqualino, Lucov brat, ki se je naselil v hiši in mu zmanjkajo zdaj čevlji, zdaj suknja, kajti Nennillo proda to stričjevo lastnino, ker da bo tako in tako umrl. Vendar so vse te osebe zato tu, da je Lucaka še bolj ubog, še večja žrtev, bi hoteli biti z vsemi dober in vsem vse verjame, posebno pa sinu.

Gre torej za majhnega, ubogega človeka, ki je žrtev svoje najbližje okolice, ki je reven in naiven in ima edino svoje veselje z jaslicami. Zanj je največje priznanje to, da so njegove jaslice lepe in da so trije kralji, ki jih kupi, lepi, in ko nazadnje doseže od pokvarjenega sina vsaj to, da mu prizna, da so jaslice res čudovite, lahko mirno umre.

Jože Babič, ki ima tanek posluh za finese DeFilippovega teatra, za njegovega malega človeka, je dal predstavi tisti smiselni tek in ritem, ki je značilen za deFilippova dramska dela. Iz vsakega junaka je ustvaril italijanski tip.

Morda prepričani, da ljudje, ki je tako značilen za neapelsko družbo, ni prišel tako do izraza kot bi ob tekočem govoru v italijanščini, vendar je režiser našel tista gibala in tiste ključne točke, ki razbavljajo komedijo. Poleg tega pa je bilo čutiti ves čas tudi čustveno predanost glavnega junaka in pa Concette in še nekaterih oseb. Babič je s svojo igro

dal vtis, da opazujemo te ljudi, da se jim smejemo in vendar so in niso resnični.

Luca Cupiella je lepo zaigral Joško Lukeš. Dal mu je tisti, po našem, pravilni ton, s katerim se je počezal naivnega in dobrega človeka. Ženo Concetto je izbrala Zlata Rodoškova v splošnem dobro, le v prepričanju ni pršla prav do izraza. Zelo posrečeno je zaigrala Lidija Kozlovič Ninuccio, ko se boji, kaj bo nastalo. Nennillo, sin, je bil Livij Bogatec, ki mislim, da je igral posrečeno, le nekoliko mlajši bi bil moral biti. Smešnega ali nesrečnega moža Nicola igra Alojz Milčič, Lucovega brata Pasqualina pa Silvij Kobal. Svojevrsen lik ustvari Anton Petje v ljubimcu Vittoriju, dočim odigra hišnega vratarja Stane Ratzresen. Med ostalimi manjšimi vlogami so še Zdravnik Aleksija Pregarca, ki je ustvaril poudarjen karakterni tip, Carmela, ki jo je igrala Leli Nakrst, Olgo, kakor jo je zaigrala Mira Sarđoć in še Adrijan Rustja, Bogdana Bratuž in Miranda Caharija. Ta skupina je v zadnjem dejanju poudarila, tik pred smrtjo Luca Cupiella, vso njegovo siromaščino.

Prevod je tekoč in ga je oskrbela Lelja Reharjeva, sceno je zamislil Demetrij Cej, kostume pa izdelala Anja Dolenc.

Za premiero je izšel Bilten gledališča, ki pojasnjuje predvsem Eduarda De Filipa in njegovo dramaturgijo in prinaša nekaj gledaliških novst. Tu bi želeli manj slovničnih napak (kadar pa je spoznal, kadar uporabljamo za ponavljajoče se dejanje; potem besedni red: dokler ga ne življenje stre... itd.) Na to bi morali paziti tako pisci kot urednik.

Komedija je zabavna in bo občinstvo zadovoljno ko jo bo gledalo.

J. P.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Karl Avgust Görner

PEPELKA

V torek, 19. t.m. ob 16. uri

PROF. KAREL BAJC V S.K.K.

V soboto, 9. marca, je v Slovenskem Kulturnem klubu predaval prof. KAREL BAJC, ki nas je seznanil z nekaterimi zanimivostmi matematike, ki so bile za marsikaterega poslušalca novost.

Tako nam je npr. povedal, da sloni vsa Evklidova geometrija na nekih osnovnih pojmih, aksiomih, katerih pa se ne da dokazati, ker so že sami tako jasni, da ne potrebujejo nobenih dokazov. Eden izmed teh aksiomov se npr. glasi tako: skozi točko zunaj premice moremo potegniti samo eno vzporednico k tej. Če bi ta aksiom obrnili in trdili, da lahko skozi točko zunaj premice potegnemo več oziroma nešteto vzporednic, bi videli, da bi dobili neko čisto novo geometrijo, ki pa sploh ne bi bila absurdna. Iz tega lahko sklepamo, da matematika nikakor ni nekaj tako tonega in stalnega, temveč je le vse stvar dogovora....

Po predavanju smo bili priča živahni diskusiji, ki je bila največji dokaz, da je večer s profesorjem Karlom Bajcem res v polni meri uspel.

—a—

V soboto, 16. marca, pa bo v prostorih Slovenskega Kulturnega kluba predaval profesor Samo Pahor o temi: Kaj bi lahko tržaški Slovenci storili za zatiranje narode.

Začetek kot navadno ob 19.15. Prirčno vabljeni!

—o—

GLASBENA MATICA - TRST

Koncertna sezona 1973-74

Sedmi abonmajski koncert.

V petek, 15. marca 1974 ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

ORKESTER GLASBENE MATICE

Dirigent: OSKAR KJUDER

Solist: GORJAN KOŠUTA, violina

S p o r e d :

A. Corelli: Concerto grosso op. 6, št. 2

J.S. Bach: Koncert v E-duru za violino in godalni orkester

W.A. Mozart: Koncert v G-duru za violino in orkester

L. Boccherini: Simfonija v A-duru op. 37, št. 4

Imena narodov v slovenskih priimkih

(Nadaljevanje s 3. strani)

Da nimamo priimkov Italijan, pa si moramo razlagati s tem, da v tistem davnem času, ko so nastajali slovenski priimki, ni bilo nobene države Italije. To je bil samo zemljepisni pojem in še to le za učenjake. Navadni Slovenci so rekli Italijanom in sploh vsem Romanom Lah, takih priimkov pa med Slovenci mrgoli. Tako so rekli tudi polatinjenim staronaseljencem, ki so jih našli pri svoji naselitvi na današnjem slovenskem ozemlju. Velik odmev pa je našla v slovenskih priimkih Furlanija s priimki Furlan, Furlanič in podobno. Ime Langobardov, ki so bili več stoletij, do svojega izginotja slovenskih sosedov in s katerimi so se Slovenci pogosto vojskovali, imeli pa z njimi včasih tudi mirne sosedske stike, se je ohranilo s premikom glasu v priimkih Lombar, Bratož, Bratina, morda tudi Bratko in podobno, zelo verjetno pa tudi v imenih Brda in Brici. Z Grki so imeli Slovenci, kot vse kaže, precejšnje stike še v času pred naselitvijo v današnje kraje, kar dokazuje določeno, čeprav majhno število grških besed v slovenščini, predvsem pa priimki

Krek, kar pomeni Grk. Najbrž je šlo za trgovce in vojne ujetnike. Tudi ime Rimljanov se je ohranilo in sicer v priimku Remec in verjetno tudi Vremec, če je namreč to nekoliko spremenjen izraz Remec, to je Rimljan. Odtod tudi ime Vremsko ali Vremski Britof, namreč kraj, kjer so ostali še ljudje rimjanskega rodu ali kjer so Slovenci našli rimljansko pokopališče.

Nobenega sledu pa ni v slovenskih priimkih, kolikor je mogoče ugotoviti, o Obrih, kot tudi še ni bila najdena nobena beseda v slovenskem jeziku, ki bi jo lahko pripisali Obrom. To daje sklepati, da je bilo med Slovenci in Obri manj stikov, kot mislijo zgodovinarji, ali pa, da so Slovenci imenovali Obre tudi drugače. Tudi priimka Madžar ali Oger ni nobenega, v nasprotju z nemščino, kjer priimek Unger ni preveč redek. Priimek Ogrič ali Vogrič ima zelo verjetno drug izvor. Pojasnilo za to dobimo v rejstvu, da v tisti dobi, ko so se naselili Madžari v slovenski soseščini, niso več nastajali novi slovenski priimki ali pa le poredko. Tudi Huni niso zapustili nobenega sledu v slovenskih priimkih, pač pa najdemo priimek Finc in Lap.

Prvi se res lahko nanaša na Fince, morda iz časa, ko so bivali Slovenci še v svoji severni pradomovini, lahko pa tudi, da izvira iz judovskega trgovskega priimka Finzi. Lap je nordijsko ime za Laponce. Kako je prišlo k Slovincem, je stvar ugibanja in sklepanja, predvsem pa raziskav. Priimek Letonja se nanaša verjetno na Letonce, toda to ime je zajemalo nekdanje vse baltske narode. Priimek Rus kaže morda na Ruse. Pomeni pa lahko tudi rdečelasega človeka. Priimki Turk pa nimajo v nasprotju z zelo razširjenim, a zmotnim mnenjem nič opraviti s Turki, ampak pomenijo sušilca lanu, iz glagola tretji, par pomeni sušiti lan, odtod tudi ženska oblika za Turk: terica in orodje trlica, t.j. palica za mehčanje lanenega prediva. V švedščini pomeni tork »sušilec«, torka »sušiti«. Trenje lanu je bilo nekdanje pri Slovincih eno najbolj navadnih opravil, zato je tudi toliko priimkov Turk po vsej Sloveniji. Če bi izviral od turških ujetnikov, bi si morali misliti, da se jih je nabralo največ ravno med Slovenci, oziroma samo med Slovenci, kajti pri Hrvatih in Srbih, ki so bivali bliže Turkom, in pri nemških Avstrijcih takih priimkov sploh ni, če jih niso tja zanesli Slovenci.

Konec

Sodobno kmetijstvo

Stare in nove vzgojne oblike v kraških vinogradih

Te dni je po vinogradih zelo živo. V teku je rez trtnih nasadov in sadnja oziroma obnova novih vinogradniških površin. V glavnem se nahajajo novi vinogradi na primerljivih mestih, ki niso kot npr. nizke kotanje, podvržena spomladanskim slanam. Skoraj vsi vinogradniki so globoko rigolali, tako da bo povsod vinska trta imela za svoj razvoj dovolj zemlje.

Na kraških zemljiščih je največ površin zasajenih z refoškom, ki je najbolj primeren trtna sorta za kraško podnebje, in ki povrh daje, zaradi visoke cene terana, najugodnejše finančne rezultate. Prav zato je potrebno posvečati tej sorti največ pozornosti. Eno izmed najpomembnejših vprašanj, ki zadevajo smotrno pridelovanje sorte refošk, je vprašanje vzgojnih oblik.

NACIONALISTI, KI OBSOJAJO NACIONALIZEM

(nadaljevanje s 1. strani)

...ska. Toda Flamska šteje okrog 5 milijonov prebivalcev in Valonska 4,5 milijona, ne upoštevajoč nemško manjšino in tuje priseljence (največ delavce), od katerih govorijo še mnogi svoj jezik. V Belgiji je tudi precejšnje število Slovencev, ki so se tja izseljevali že med obema svetovnjima vojnima.

Problemi v državah, kjer živi več narodov, so vedno zapleteni in jih ni lahko rešiti, tudi če vsebuje ustava še tako trdna zagotovila o enakopravnosti in kljub vsej dobri volji oblasti. Toda italijanska televizija in nekateri časnikarji v italijanskih dnevnikih so pretkle dni v svojem poročanju o volitvah v Belgiji kar tekmovali, kdo bo bolj obsojal »anahronistične« nacionalne stranke Flamcev in Valoncev, nesmiselni »jezikovni spor« in »nacionalizem« na obeh straneh. Njihov ideal je očitno še vedno strumno organizirana centralistična država, seveda v rokah enega samega, »večinskega« ali »državnega« naroda. To so isti ljudje, ki vidijo nacionaliste v vsaki nacionalni manjšini, ki pa ne bodo niti zinili, kadar večina tlači manjšino, ljudje, za katere so »nacionalisti« zatirani Baski, ne pa Francovi fašisti. Teh ljudi tudi nič ne boli zapostavljanje slovenskega jezika na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji ali na Koroškem ter ne bodo nikoli protestirali proti italijanskemu nacionalizmu, ročno pa bi označili — in to se tudi dogaja! — za nacionalizem vsako narodnoobrambno potezo Slovencev in drugih narodnih manjšin. Zanje je nacionalist samo tisti, ki se brani asimilacije, ne tisti, ki hoče asimilirati in sanja o »veliki« in »enotni« državi, »nacija« pa jim je država, pred katero bi morale izginiti vse narodnostne in jezikovne razlike. Take dozvedno napredne »protinacionalistične« fraze pa Slovenci že dobro poznamo in vemo, kaj se za njimi skriva — brutalni nacionalizem »velikih«, katerim gredo na živce mali narodi s svojimi zahtevami po narodni enakopravnosti. Toda katastrofalnih vojn, ki so divjale v prejšnjem in tem stoletju v Evropi in po ostalem svetu, niso povzročili nacionalizmi majhnih, ampak imperializmi »velikih«.

Latnik

Na Krasu prevladuje latniški sistem vzgoje. Trsi so sajeni v razdaljah 3 x 1 m ali 2,5x2 m, višina debla pa je 1,6 m. Na vsakih 5 ali 6 trsov je postavljen močan stebel, na katerem je pritrjena z ene vrste na drugo prečna lata, ki s stebrom tvori kot 120 stopinj. Postavitev takih latnikov je draga, vendar se še zmeraj splača, saj omogoča lep razvoj trte in obenem poenostavitev dela.

Zboljšan tirolski latnik

Razen latnika je zelo razširjen sistem, ki ga imenujejo boljšan tirolski latnik. Podoben je prvemu, le da ima dve prečni lati, tako da sestavljata dva kota za 120 stopinj. Trsi so sajeni v razdalji 3 x 1,3 m ali pa najmanj 2,5 x 1,3. Višina ni povsod enaka, odvisna je od mehanizacije. Na rante pa so v smeri obdelave privezane tri ali štiri žice, na katere vežejo šparone. Pri rezi puščajo do 6 šparonov s 6-10 očesi. Sistem je najbolj razširjen na položnih oz. blago nagnjenih terenih. Obstaja tudi sistem ravnih latnikov, kjer tvorijo prečne late s stebrom kot 90 stopinj.

Nekateri trdijo, da imajo kraški latniki nekaj slabih strani, kot npr., da so dragi, da se med vegetacijo vsa latniška površina prekrije z listjem, zaradi česar je grozdje zasenčeno in kasneje zori, da je nadalje grozdje v senci bolj podvrženo napadom boleznim, da se vlaga zadržuje več časa in s tem možnost okužb, da barva grozdja in pozneje vina ni tako intenzivna. Toda to se pojavlja kvečjemu pri latnikih z 90 stopinjskim kotom, skoraj nikoli pa pri boljšanem tirolskem latniku. Nasprotno, izkušnje kažejo vsaj na tržaškem Krasu, da je prav zaradi kota 120 stopinj grozdje izpostavljeno dovolj časa sončnim žarkom. Najvažnejše pa je, da na ta način lahko sadijo še druge kmetijske

kulture na isti površini npr. deteljo, krompir, zelja itd., kot to lahko opazimo skoraj povsod na Krasu. Kakorkoli že, nekateri strokovnjaki zatrjujejo, da latniki ne ustrezajo povsem in zato predlagajo druge vzgojne oblike.

Modificirani »Casenave«

Kmetijska zadruga »Kras« iz Sežane se je na pobudo inž. Mirana Vodopivca odločila, da preizkusi še drugačne vzgojne sisteme. Zadruga ima 1 ha vinograda, ki bo služil kot vzorni in poskusni nasad refoška so novi vzgojni obliki, ki se imenuje modificirani »Casenave«. Pri tej obliki so žice razporejene tako, da se nahaja osnovna žica v višini 140 cm, naslednji par 30 centimetrov višje, zadnji par pa 35 cm nad srednjim. Žična armatura ima 3.4 m. visoke vinogradniške kole (nad zemljo 2,8, z 12 do 15 cm debelim premerom). Pri tej vzgoji režejo rozge na zgornjih reznikih na normalen šparon, spodnje pa na vzgojne reznike. Šparone upognejo in privežejo na trs kordona. Mladike vzgojnih reznikov ter šparonov imajo dovolj prostora in sonca, da se kar najbolje razvijejo. Rast in prostor mladik urejajo pri mandanju. Enoletne cepljenke obrežejo pred saditvijo na eno oko ali celo na glavo, korenine pa prikrajšajo na 10 centimetrov. Vzgoja traja 5 let. Kot rečeno, uporabljajo pri tem sistemu žico (pocinkano). Nad osnovno žico v višini 140 cm imamo še tri žice. Prva 30 cm nad osnovno, zadnja 35 cm nad srednjo. Druga in tretja žica je dvojna, tako da bo zelena vez lažja. Razdalja med oporniki znaša 4 m.

Podrobnejši opis vzgoje v tem okviru ni mogoč. Najbolje bo, da se vinogradniki obrnejo direktno na zadrugo.

—o—

V galeriji Tergeste v ulici Battisti razstavlja svoje slike tržaški umetnik Sergio Micalesco. Razstava je odprta od 9.-22. marca. Micalesco je študiral na akademiji lepih umetnosti v Benetkah, kjer je diplomiral 1. 1963.

7 Besednjakovi dopisi Bevku

5

(Datum poštnega pečata: 12.XI.17)

Predragil

Izšel je nov D. i. Sv. in se drži v svoji običajni višinski legi. Prvič po tolikem času manjkaš Ti. (30) Nadejam se pa, da vidiš in doživljaš stvari, ki Te bodo v posebni meri zgibale in zjasnile. Zato Ti podajem tukaj izraz svojega optimizma.

»Jugoslovan« (31) je pogledal končno v svet. Navezal sem nanj mnogobrojne upe in misli. Dana je možnost izčistitve naše publicistične neznačajnosti. Ožina pogleda in tesnost čustva, ki sta stolovala pri nas že iz tradicije, se morda polagoma umakneta

Piši!

Berto

6.

Dunaj, 6. III. -18

Draginec!

Mimo vsega drugega me je najbolj zveselilo v Tvojem listu dejstvo, da čutiš in zaznavaš v sebi rast svoje spoznavne in življenjske moči. Oh, kako ugodno in veselo se

to sliši v tej dobi fizičnega in duševnega razpadanja mas. Ne boj se težkoč, ki jih nosi s sabo oblikovanje; zame je bilo vedno in je še danes bistvenejše, da imam v izbilih, kaj naj oblikujem in snujem. Po moji misli je oblika tim lažja, pravilnejša in bolj življenjska, čim globlje je Tvoje opazovanje, neposredneje Tvoje čutenje in jasneje Tvoje pojmovanje. Zato mora, kdor hoče menjati ali spolniti svoj slog, menjati ali spolniti svojega duha. Spmembe si pa imel zadostno. (32) Z našimi zidarji sem zadovoljen. Jugosl. (33) je danes menda vsaj eden izmed naših najboljših listov. Naša majhna »Arbeitszeitung«.

Piši E.

(30) Verjetno gre za št. 9, kajti v njej ni nič Bevkovega, medtem ko je še v prejšnji številki (7/8) imel vsaj med drobnim gradivom Rdeče vrste.

(30) Revija Jugoslovan je začela izhajati novembra 1917, a je že julija 1918 prenehala.

(32) Misli na doživetja v vojni na ruski fronti in še kasneje.

(33) Jugoslovan. Glej opombe 31.

Zbral, uvod in opombe napisal
MARIJAN BRECELJ

31 | Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERSIČ

»No, Rajko,« je zaklicala Marjeta. »Rajko! Nikdar ne beži! Saj s Petrom vendar veva, da si nedožen!«
»Kaj še veš, Marjeta?« Nadaljnje vprašanje je veljalo Petru: »Kaj Marjeta še ve?«
»Vstapi, Rajko je vabila Marjeta.
»Marjeta, raje me ne vabi! Bolje bo!« je odgovoril Rajko.
»Pogovoriva se, Rajko,« je dejal Peter v temo.

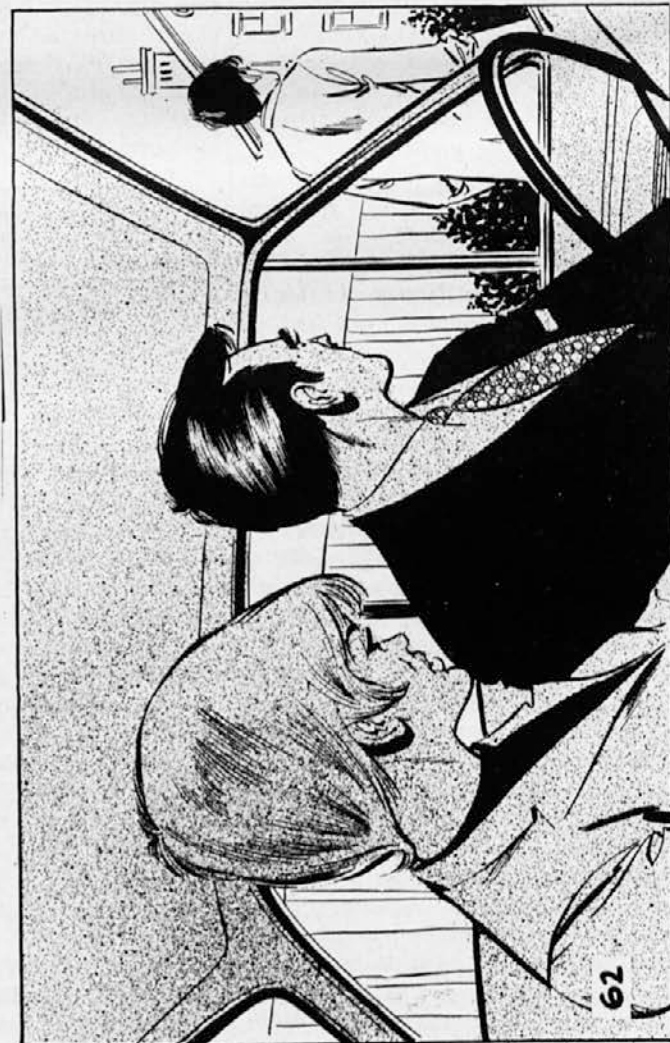

»Kar miren bodi,« je dejala Marjeta in počasi speljala. Ko sta Rajka dohitela, je prehodil že kilometer poti. Videla sta ga v soju žarometov, kako hiti in kako je skočil h kraju ceste. Marjeta je ustavila ovto ob njem, Peter je poklical:
»Rajko, pridi! Prisedi.«
»Hva! za dobroto,« je odvrnil Rajko iz teme.

61. »Zmenila sva se, Marjeta, da bom sam govoril z Rajkom,« je zahtevno govoril Peter. »Pusti mi volani! Izstopi! Hitro se bom vrnil!«
»Ko sva se zmenila, Peter, sem mislila, da se boš dotlej streznil. Ne dam ti volana! Preveč si pijan. Sicer pa... Ne vem, zakaj misliš, da bi bila ravno jaz kaj napoti. Kolikor vem, me ima Rajko kar rad...«
»Pazil bom. Previdno bom peljal.

»Z mano?« je vprašal Rajko. »Kaj je z mano? Kaj pa naj bi bilo z mano?«
»Poslušaj, Rajko!« Zakaj se delaš baraba, če nisi?«
»Zakaj se delam?« je vzkliknil Rajko. »Zakaj pa naj ne bi bil baraba? Saj sem vendar tvoj brat! Zmeraj sem hotel biti tak, kot si ti! Zakaj naj ne bi bil baraba?«

»Zakaj, Peter?« je začudeno vprašala Marjeta.
»Rekel sem, da ostani v avtu.«
»Rajko!« je poklical.
»Kaj pa hočeš?«
»Rajko, kaj je s tabo?«

62. »Se ti ne smili žena, da bi me poslušala?«
»Naj izstopim, Rajko?« je negotovo vprašal Peter.
»Na miru me pusti, slišiš!« je zaklical Rajko.
»Ali naj zapeljem za nlim?« je vprašala Marjeta.
»Ne!« je skoraj zavpil Peter. »Peš bom stopil za njim v avtu ostani!«